

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 28/07-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. I. P., súdneho exekútora, P., zastúpeného advokátom JUDr. P., P., spol. s r. o., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Ndob 38/2006 z 23. septembra 2006, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. I. P. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. decembra 2006 doručená sťažnosť Mgr. I. P., súdneho exekútora, P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. P., P., spol. s r. o., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší

súd“) sp. zn. 1 Ndob 38/2006 z 23. septembra 2006, ktorým bola v právnej veci sťažovateľa sp. zn. 19 Rob 304/06 „založená“ miestna príslušnosť Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že 5. mája 2006 mu bol doručený platobný rozkaz okresného súdu sp. zn. 23 Rob 186/2006 z 21. apríla 2006, proti ktorému podal v zákonom stanovenej lehote odpor a v rámci ktorého namietal aj miestnu nepríslušnosť tohto súdu. Sťažovateľ sa domnieva, že pravdepodobne na základe jeho námietky o miestnej nepríslušnosti okresný súd postúpil vec Okresnému súdu Prešov, ktorý s postúpením veci nesúhlasil, a preto vec predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie o otázke miestnej príslušnosti.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa predmetom súdneho sporu, v rámci ktorého najvyšší súd rozhodol o miestnej príslušnosti konkrétneho súdu, bola žaloba o zaplatenie sumy 514 057 Sk z právneho titulu náhrady škody. Sťažovateľ v danom spore vystupuje ako odporca, ktorý mal spôsobiť škodu povinnému v rámci exekučného konania, a to vykonaním exekúcie príkazom pohľadávky z účtu v banke. Podľa vyjadrenia sťažovateľa okresný súd, ktorému bola doručená žaloba o náhradu škody, nepostupoval správne, keď akceptoval navrhovateľom (v exekučnom konaní povinný) zvolenú miestnu príslušnosť súdu v zmysle ustanovenia § 87 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku, pretože podľa jeho názoru žiadne skutočnosti nenasvedčovali tomu, že k vzniku škody došlo v obvode okresného súdu. Túto skutočnosť odôvodnil tým, že k vykonaniu exekúcie príkazom pohľadávky z účtu v banke došlo na základe upovedomení o začatí exekúcie, ako aj následne vydaných exekučných príkazov, pričom tieto rozhodnutia boli vydané v sídle exekútorského úradu, teda v P. Miestnu príslušnosť podľa sťažovateľa nemohla založiť skutočnosť, že v konečnom dôsledku boli finančné prostriedky odpísané z účtu povinného v pobočke banky (S., a. s.) v N., pretože banka vykonala len úkony, ktoré jej ukladali exekučné príkazy.

Sťažovateľ vyjadril názor, že na prerokovanie a rozhodnutie je v danej právnej veci miestne príslušným Okresný súd Prešov, pretože v zmysle ustanovenia § 84 Občianskeho

súdneho poriadku a s prihliadnutím na jeho sídlo, ktoré sa nachádza v P., je tento súd jeho všeobecným súdom. Podľa vyjadrenia sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Ndob 38/2006 z 23. septembra 2006 porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, pretože na prerokovanie návrhu o náhradu škody určil nesprávne miestnu príslušnosť konajúceho súdu.

Podľa sťažovateľa bolo uznesením najvyššieho súdu porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že uznesenie najvyššieho súdu nebolo riadne a dostatočne odôvodnené, a základné právo nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy tým, že na prerokovanie právnej veci sťažovateľa bol určený okresný súd bez splnenia zákonných podmienok miestnej príslušnosti.

Sťažovateľ nenavrhuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Ndob 38/2006 zo dňa 23.9.2006 bolo porušené ústavné právo sťažovateľa garantované v čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, pretože na prejednanie veci sťažovateľa bol určený Okresný súd v Nitre bez splnenia zákonných podmienok miestnej príslušnosti a ústavné právo sťažovateľa garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pretože predmetné uznesenie nebolo riadne a dostatočne odôvodnené.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Ndob 38/2006 zo dňa 23. 9. 2006 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa § 87 písmeno b) Občianskeho súdneho poriadku popri všeobecnom súde odporcu je na konanie príslušný aj súd, v ktorého obvode došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá právo na náhradu škody.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť. Namietat' porušenie svojich práv v konaní pred ústavným súdom sú totiž oprávnené len tie fyzické alebo právnické osoby, ktoré splnili všetky zákonné podmienky spojené s nadobudnutím a uplatňovaním takýchto práv. Z konania o ústavnej sťažnosti sú preto vylúčené také návrhy, keď sťažovateľ nespĺnil niektorú zo zákonných podmienok potrebnú pre vznik právneho vzťahu, porušenie ktorého namietal na ústavnom súde. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu jedným z dôvodov odmietnutia sťažnosti je jej zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak ústavný súd nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal sťažovateľ (I. ÚS 53/96, I. ÚS 62/96, I. ÚS 20/97).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenejšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach opakovane vyslovil právny názor, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným

rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 139/02, I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, III. ÚS 180/02).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v prvom rade v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola namietanému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale ju aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Ďalej uviedol, že postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Nakoniec zdôraznil, že ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 50/97, I. ÚS 54/97).

V zmysle ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu predmetným článkom ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, a to najmä práva na prístup k súdu, práva na spravodlivý proces, ktorého základným predpokladom uplatnenia je nezávislosť a nestrannosť súdu, pričom ochrana podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena, že súd právoplatne rozhodne v prospech navrhovateľa (II. ÚS 71/97, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd už vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03)“.

Základné právo na súdnu ochranu zohráva v demokratickej spoločnosti natoľko závažnú úlohu, že pri rozhodovaní o podmienkach jeho uplatnenia neprichádza zo strany súdov do úvahy zužujúci výklad a ani také interpretačné postupy pri výklade procesných predpisov, ktorých následkom by mohlo byť jeho neodôvodnené, prípadne svojvoľné obmedzenie alebo odňatie. Konanie a rozhodovanie všeobecných súdov sa uskutočňuje v predpísanom ústavnom a zákonnom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvôľu v ich postupe, pričom vylúčenie svojvôle sa zabezpečuje viacerými prostriedkami vrátane ich povinnosti svoje rozhodnutia odôvodniť. Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje účastníkom konania posúdiť, ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné procesné predpisy a akými úvahami sa riadil pri svojom rozhodovaní o veci samej. Odôvodnenie rozhodnutí súdov tvorí v tomto smere súčasť spravodlivého súdneho procesu a zodpovedá základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Európsky súd pre ľudské práva v prípade *Hadjanastssiou v. Grécko* uviedol, že: „Zmluvné strany (dohovoru) požívajú širokú možnosť voľby primeraných prostriedkov, aby zaistili, že ich súdne systémy splňajú požiadavky čl. 6 dohovoru. Vnútroštátne súdy musia však dostatočne jasne uviesť dôvody, na ktorých sa zakladajú ich rozhodnutia“ (sťažnosť č. 20945/87 a rozsudok súdu zo 16. decembra 2002). Požiadavka jasného a jednoznačného odôvodnenia súdnych rozhodnutí bez ohľadu na to, či ide o meritórne rozhodnutia alebo o rozhodnutia procesnej povahy, vystupuje do popredia v prípadoch, keď sa nimi rozhoduje o uplatnení alebo ochrane základných práv a slobôd upravených buď v ústave, alebo v medzinárodnej zmluve o ľudských právach (II. ÚS 6/03).

Pri skúmaní podstatných náležitostí pojmu „zákonný sudca“ podľa čl. 48 ods. 1 prvej vety ústavy treba brať do úvahy nielen príslušnú zákonnú úpravu, ale predovšetkým ustanovenia ústavy a dohovoru o nezávislom a nestrannom výkone súdnictva. Existencia nestrannosti musí byť určená jednak podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť. V tomto smere ide o zvažovanie zistiteľných skutočností, ktoré môžu nestrannosť sudcu spochybniť.

Z tohto pohľadu môžu mať dokonca určitý význam aj zjav – zdanie (appearances). Je to inými slovami vyjadrený výstižný výrok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Delcourt v. Belgicko*, 1970, séria A, č. 11, podľa ktorého „spravodlivosť má byť nielenže vykonávaná, ale sa aj musí javiť, že je vykonávaná“. Podstatnou je dôvera, ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti u verejnosti vzbudzovať.

Za zákonného sudcu treba považovať podľa viacerých právnych prameňov sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady pre výkon tejto funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený v súlade s rozvrhom práce súdu (napr. III. ÚS 16/00).

Z uvedeného vyplýva, že ústavný imperatív inkorporovaný v čl. 48 ods. 1 ústavy a súvisiacich článkoch dohovoru, resp. ústavný princíp zákonného sudcu vyplývajúci z judikatúry ústavného súdu, ktorý bol zakotvený aj v citovaných vykonávacích všeobecne záväzných predpisoch, treba pokladať za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci, totiž na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka konania záruk, že na rozhodnutie jeho vecí sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred stanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelenia súdnej agendy a aby bol vylúčený - pre rôzne dôvody a rozličné účely – výber súdov a sudcov „ad hoc“. Ústavnou požiadavkou na zabezpečenie princípu zákonného sudcu, resp. senátu je teda pridelenie napadnutej veci podľa vopred daných zásad náhodným výberom v súlade s rozvrhom práce, ktorý zostavuje predseda súdu po predchádzajúcom prerokovaní so sudcami a vyššími súdnymi úradníkmi daného súdu a ktorý musí obsahovať zákonom ustanovené obsahové náležitosti (I. ÚS 239/04).

Ústavný súd nezistil namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ndob 38/2006 z 23. septembra 2006. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že okresný súd postúpil predmetnú vec Okresnému súdu Prešov, ktorý s postúpením veci nesúhlasil a predložil ju najvyššiemu súdu na rozhodnutie podľa § 105 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

Najvyšší súd zistil, že na prerokovanie veci je podľa § 11 ods. 1, § 9 ods. 1 a § 87 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku miestne príslušný okresný súd. Z vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že navrhovateľ Mgr. R. N. – R. (v exekúcii v postavení povinného) mal peňažné prostriedky vedené v S., a. s., pobočka N. Z jeho bankového účtu vedeného pobočkou banky (S., a. s.) v N. bola na základe exekučného príkazu odpísaná žalovaná suma v prospech exekútora. Vzhľadom na to bola miestna príslušnosť okresného súdu stanovená v súlade s § 87 písmeno b) Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd v napadnutom uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ndob 38/2006 z 23. septembra 2006 nezistil skutočnosti, z ktorých by boli vyvedené závery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody sťažovateľa.

Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ndob 38/2006 z 23. septembra 2006, ktoré sťažovateľ napadol svojou sťažnosťou, nemá charakter zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Vzhľadom na to sťažnosť sťažovateľa je zjavne neopodstatnená.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2007